

A szutykos város

Fraccaroli, az olasz újságíró, vizsgálta Budapest arcát, és úgy találta, hogy szomorú. Mi, kik régebben ismerjük ezt a szegény, elkényszeredett arcot, azt mondhatjuk róla, hogy piszkos is. Mint ahogy sírás után a kisgyerekek elmaszatolják az arcon a könnyek levét a porral, olyan ez a város a háború után, a szenvedés összevissza piszkította, a gyásza nyomán beszennyeződött.

Budapest ma piszkos, szennyes, szutykos, mocskos. Nem lehet elég erős magyar szót lelteni a jellemzésére. Nemcsak az ablakfák mosdatlanok az összes házakon, és nemcsak a függönyök mocskolódtak és szakadtak el, mint valami titáni leégés után. Amerre nézek, mindenütt szemétdombok állanak az utak szélén, a házak előtt, a bérkaszárnnyák lépcsőházaiban, és füstölögnek a szennynek ezek a kis oltárai, a pállott levegőjű enyhe téiben. Soha ilyen émelyítő tömjént. Még a béke kövér szemeten is túltesz a háború sovány szemete. Micsoda hulladék és ruhadarabok azok, melyeket ma elvetnek. Néhol, mint a Klauzál téren, egy emeletnyi magasságban áll már a szemét, és nemsokára egész hegyláncot alkothat a többi förtelmes dombokkal, melyeket nem takarítanak el hetekig. A patkányok is megjelentek, a járványoknak ezek a szállásmesterei, kik immár nyugodtan sétálnak fényes nappal az aszfalton, terepszemlért tartanak a baktériumok bevonuló hadserege számára, és zavartalanul benéznek egy-egy lakásba is. Mesélik, hogy múltkor egy kis kávéház márványsztalára felugrott egy patkány, melyet a pincér az asztalkendőjével hessegetett el. Aztán hozta a kávé.

Nem tudom, mi az oka annak, hogy ez a város máról-holnapra szemétdörré vált. Semmi érvet nincs jogunk elfogadni. Azt mondják, nincs elég ló a szemét eltakarítására, és nincsen szemetesember. Egyelőre azonban még látok szép kövér paripákat a magánfogatok előtt, és gépkocsikat is, melyekben különböző igazgatók ülnek nyugodtan. Nem közérdek-e, hogy más jármű híján akár autón vagy udvari díszkocsin vigyék el a házak piszkát? Ha pedig lehetett kényszeríteni embereket arra, hogy a meggyőződésük elle-

Vízvezeték-tisztítás a Nyugatinál
Érdekes Újság, 1918. július 18.
MNM Történeti Fényképtár
Müllner János felvétele

„Budapest ma piszkos, szennyes, szutykos város.”

nére meghaljanak egy idegen ügyért, ezerszer inkább lehetne kötelezni, hogy naponta egy fél óráig szemetet fuvarozzanak, azért, hogy ne haljanak meg, ne forduljanak fel rövid idő múltán pestisben vagy kolerában, valamelyik utcasarkon. Egy-két hónap múlva itt a tavasz, és akkor nemcsak a körúti akácok virágznak ki, meg a gyepágyak jácintjai, de a szemétdombok is, melyek majd a szivárvány minden színében és az illatok milliárdjaival lehelik az égbe a dögvészt. A betegségek nem egy pillanat alatt születnek. Például a spanyol halál baktériumában benne van az egész háború a maga négy évével, a belgrádi visszavonulás, a gorlicei áttörés és a lucki epizód is. Így nőnek és dagadnak ezen a szemetes télen az ismeretlen betegségek is. E szemétsüveg alatt most gyűléseznek, szervezkednek, kollektív szerződéseket kötnek a kolerabacilusok.

Vajon az urak, akik valamiként mégiscsak felelősek a jóvoltunkért, miért nem utánozzák ezeket a derék bacilusokat?

(*Pesti Napló*, 1919. január 5. – F, 500–501. old.)